

ТРАКТУВАННЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ ІСТОРІЇ У НАУКОВИХ ПРАЦЯХ ВУДРО ВІЛЬСОНА

Стаття присвячена аналізу наукових праць американського президента Вудро Вільсона. Досліджується трактування ним основних проблем американської історії. Аналізуються погляди Вільсона на внутрішню і зовнішню політику США та їх відображення у його монографіях і есе. Вивчається місце творчої спадщини президента В.Вільсона в американській історіографії.

Ключові слова: Вудро Вільсон, США, історія, історіографія.

Постановка проблеми та її актуальність. Попри широку відомість Томаса Вудро Вільсона як державного та політичного діяча, президента США впродовж 1913–1920 років, його досягнення як науковця-гуманітарія є значно менш знайними навіть у середовищі професійних істориків. Однак творчий доробок В. Вільсона, особливо написане ним до початку активної політичної кар'єри, є важливим джерелом формування його ідейних поглядів. Як відомо, бачення його зовнішньополітичних орієнтирів Сполучених Штатів, їх ролі і місця у світі кінця XIX – першої третини XX ст. значно відрізнялося від уявлень більшості тогочасних державних діячів. Більшість останніх продовжували бути прихильниками славнозвісної доктрини президента Джеймса Монро (1820–1824), яка, з одного боку, закликала вашингтонські уряди тримати під своїм контролем і впливом як Північну, так і Південну Америку, а з іншого – прирікала Сполучені Штати на доволі провінційну політику в світовому масштабі, вилучаючи зі сфери її інтересів європейський континент. Праці Вудро Вільсона є також важливою складовою історіографії історії США кінця XIX – початку XX ст., яскравим зразком позитивістського її напрямку.

Аналіз попередніх досліджень. Світова історіографія налічує численну кількість статей та монографій, які мають предметом свого дослідження політичну і державну

Питльована Лілія Юріївна, кандидат історичних наук, викладач кафедри світової історії нового та новітнього часу, Український католицький університет, м. Львів.

© Питльована Л.Ю., 2010

діяльність двадцять восьмого президента США, особливо велика увага приділяється його зовнішній політиці, ідеї “інтернаціоналізму”, виходу країни із самоізоляції, спробам зробити Сполучені Штати одним із ключових гравців на міжнародній арені. Але як в американській, так і в європейській, у тому числі й українській, історичній науці дуже небагато праць, присвячених вивченню наукових досліджень В. Вільсона як юриста, політолога і як історика. Серед існуючих варто виділити хіба що праці професора Центру Державного управління і політики Брайана Кука з Вірджинського політехнічного інституту і державного університету (Virginia Tech), присвячені вивченню ідей і розробок Вільсона в галузі державного менеджменту [1], а також монографію викладача Принстонського університету Беркстейла Мейнарда “Вудро Вільсон: Принстон на шляху до президентства” [7]. Завданням даної статті є заповнити згадану прогалину в дослідженні історії та історіографії США.

Метою статті є вивчення історичних поглядів В. Вільсона на американську історію. Предметом дослідження є творчий доробок двадцять восьмого президента США як історика та юриста, об’єктом дослідження – відображення ідейних та політичних поглядів Вудро Вільсона у його наукових працях, трактування ним історії США і його місце в американській історіографії.

Без сумніву можна сказати, що Вудро Вільсон (1856–1924) був одним із найосвіченіших президентів в історії США. Випускник Принстонського університету (штат Нью-Джерсі), 1879 року він також навчався в юридичній школі Університету Вірджинії (м. Шарлоттсвілл), але подальша його юридична практика не приносила йому ні особливих прибутків, ні морального задоволення. Вже під час навчання В. Вільсон виявляв особливий інтерес до історії, тому без надмірного жалю залишив юридичну кар’єру заради академічної, яка була успішною і тривала більше двадцяти років. Майбутній президент навчався в університеті імені Джона Гопкінса в Балтіморі, де здобував ступінь доктора філософії в галузі історії та політології.

Моральні й світоглядні цінності, закладені в ньому батьками (Джозеф Вільсон – пресвітеріанський священик, доктор богослов’я – всіляко стимулював інтелектуальний

розвиток сина), а також сформовані у процесі здобуття освіти, стали філософським підґрунтям його зовнішньої політики в часи президентства. Дуже цікавою у відношенні впливу дитячих та юнацьких років на формування переконань В.Вільсона є спільна монографія знаного психіатра та засновника психоаналізу Зигмунда Фрейда та Вільяма Буллітта – заступника держсекретаря США в адміністрації Вільсона, першого посла США в СРСР [4].

Свою педагогічну практику В. Вільсон розпочав у Байан-Мавр-колледжі (Пенсільванія), потім в університеті Уеслі (Коннектикут), з 1890 р. він – професор юриспруденції, політекономії та політології Принстонського університету, а з 1902 до 1910 року – президент цього вищого навчального закладу. Перебуваючи на цих посадах, майбутній президент зарекомендував себе як блискучий викладач, менеджер і новатор освіти, написав цілий ряд непересічних досліджень в галузі історії, політології і теорії та практики державного управління, в кожному з яких демонстрував свою переконаність у необхідності для американської нації розглядати себе в контексті загальнолюдських відносин і цінностей та сучасних соціальних умов і тенденцій [10, 49]. На цьому ж він наполягає у своїй інавгураційній промові на посаду президента у Принстоні [21, 16–19].

Під час своєї викладацько-адміністративної діяльності Вудро Вільсон, з одного боку, зажив собі репутації красномовного лектора, непересічного науковця, а з другого – людини безкомпромісної, мало схильної до пошуків “усереднених” рішень, якщо йшлося про його принципи і переконання. Сучасники влучно підмічали, що попри поширену в Сполучених Штатах з кінця XIX ст. звичку називати своїх президентів зменшувальними іменами, зокрема Теодора Рузвельта всі незмінно називали не інакше як “Тедді”, ніхто ніколи не чув, щоби Вільсона хтось називав “Вудді” [8, 91–92]. Історики відзначають, що саме за часів президентства Вільсона у Принстонському університеті останній перетворився з привілейованого аристократичного клубу на першокласний навчальний та науково-дослідницький заклад [12, 46].

Слід сказати, що більшість своїх наукових праць В. Вільсон написав і опублікував до початку активної

політичної кар'єри, а пізніше з друку виходили, головним чином, збірки його промов, виступів, звернень, зумовлені поточними політичними ситуаціями.

Зростаючи у період після Громадянської війни (1860–1865), який відзначався значними проблемами як в економічному, так і в суспільно-політичному розвитку країни (корупція, дисбаланс влади тощо), Вудро Вільсон особливо був зацікавлений у вивченні структури і повноважень законодавчої і виконавчої гілок влади, їх можливостей для налагодження нормального функціонування держави. Цій проблемі присвячене дисертаційне дослідження В. Вільсона “Правління Конгресу” (“Congressional Government”), опубліковане 1885 р. Ретельно аналізуючи правління Конгресу, дослідник достатньо критично оцінює ефективність існуючого у Сполучених Штатах способу державного правління, особливості американського законодавства [14, 40–41, 199–200, 228, 273–274]. Це при тому, що попередньою метою було довести переваги парламентської форми правління. Він також наголошує на недосконалої структурі американської конституції, її громіздкості, придатності для уможливлення корупції, надзвичайних прерогативах, які вона надає сенату [14, 220–221, 232–238]. “Федеральному уряду, що працює на основі сьогоденної конституції, – пише дослідник, – бракує сили, бо його влада є розпорошеною, бракує швидкодії, бо його повноваження є надто численними, йому важко управляти, бо він змушений діяти кружними шляхами, йому бракує ефективності, бо межі його відповідальності є розмитими, а його дії не мають компетентного керівництва” [14, 318]. При цьому Вільсон був щиро переконаний, що влада в країні не лише може, а й мусить належати народу, поганий правитель і погана влада приречені на крах, державний лідер, що не бере до уваги прагнень людей, неминуче відчуватиме брак енергії, творчої сили і рішучості своїх громадян. Свобода у цьому відношенні є головною рушійною і мотиваційною силою. Будь-які дії уряду чи то у внутрішній, чи то у зовнішній політиці повинні спиратися на духовні й моральні принципи, інакше вони неминуче призведуть до хаосу і війни [9, 4–5, 266–267].

Вудро Вільсон значну увагу приділяє компаративному вивченню американського і європейського права, зокрема конституційного. Вже у своїй дисертації він порівнює американську конституцію з британською, визнаючи, що остання слугувала за модель для першої, і ці порівняння не завжди на користь конституції США [14, 307]. “Найра-зючіший контраст сьогоднішньої політики полягає не в монархічній і президентській формі правління, а між правлінням Конгресу і парламенту...” – пише Вільсон [14, 307]. Автор також наголошує, що розбалансованість влади у Сполучених Штатах надзвичайно ускладнює завдання виборців, які не в змозі встановити, який орган влади несе відповідальність за існуючі негаразди [14, 277–284].

Ключова ідея Вільсонової дисертації, таким чином, полягала в детальному аналізі американської і британської адміністративних систем та необхідності створення максимально ефективного й відповідального державного менеджменту в США.

Головною працею Вудро Вільсона в галузі теорії та практики державного управління стала “Держава”, що вперше побачила світ 1889 року [22]. Один з біографів президента визначив жанр монографії як “політичну біологію” [13, 122]. Книга стала практично вичерпним аналізом історії державного управління з найдавніших часів до сучасності. Праця відзначалася безперечною методологічною новизною, міждисциплінарним підходом (йдеться про застосування історичних методів у галузі політичних наук). Вудро Вільсон, пишучи цю монографію, намагався довести, що ефективне державне управління можливе лише за умови підведення під нього наукової основи, що вимагає його ретельного вивчення.

У “Державі” Вільсон наводить схеми реалізації державної влади у деяких європейських країнах, творче наслідування яких могло б бути придатним для Сполучених Штатів. Іншою наскрізною думкою є відносини між тими, хто керує державою, та керованими ними, і взаємозв’язок цих відносин з проблемами суверенітету [22, 601]. Автор наголошує на необхідності того, щоб можновладці уважно прислухалися до волі носіїв суверенітету, а прагнення деяких державних лідерів форсовано спонукати суспільство

до реформ і дій може, – і це природно, – викликати затятий опір з боку останнього. Національний характер, звички – це складний і небезпечний матеріал, який при невмілому і необережному поводженні та ставленні може знищити будь-якого політичного діяча [22, 598].

В. Вільсон твердить, що право і конституція є формальним апофеозом суспільного досвіду людства. У Сполучених Штатах громадськість досягнула достатнього рівня єдності духу і спільності намірів, і завданням уряду та парламенту є лише стати їх виразниками. Ця єдність духу і Конституція Сполучених Штатів Америки є своєрідним запобіжником від намірів будь-якої групи чи фракції домінувати, здійснювати владу над меншістю у деспотичний спосіб. Основні функції уряду повинні полягати в регулюванні, створенні однакових умов для кожного індивіда [22, 633].

Такі сентенції Вільсона щодо необхідності державного регулювання були надзвичайно актуальні для тогочасної Америки, яка страждала від наростаючої монополізації, засилля промислових і фінансових трестів. Президентство Теодора Рузвельта (1901–1909) з його боротьбою з монополіями, антитрестовим законодавством, посиленою увагою до соціальної політики, що започаткувало “еру прогресизму” в США, стало початком практичної реалізації проекту держави, котра мала забезпечити суспільству рівні умови і мінімальну соціальну справедливість заради подальшого прогресивного розвитку і стабільності.

Зворотнім боком згаданого процесу, пише В. Вільсон, має бути громадський контроль суспільства за роботою і діяльністю уряду [22, 634]. Всі ці думки робили монографію “Держава” справжньою хрестоматією американського лібералізму і демократії. Очевидною є не лише її теоретична, а й практична цінність як наукової розробки в галузі державного управління.

Вільсонівські погляди на соціальне, політичне, економічне, духовне життя суспільства цілковито вписувалися в його теорію природного права, його “ідеалізм” зростав із його теорії практичного досвіду, “природної” соціальної еволюції, віри у незламну силу суспільства. Це була суміш класичного лібералізму XIX ст. і консерватизму. Практичним втіленням переконань Вудро Вільсона у політиці

стало раціональне державне регулювання, здійснюване освіченими правителями, прагнення до держави загального добробуту [11, 107–108].

“Розділ і возз’єднання” [16], що була вперше опублікована 1893 року, є майстерним коротким викладом історії американської громадськості з часів президента Ендрю Джексона (1829–1837). Автор ретельно аналізує основні проблеми, що постали перед адміністрацією Джексона, зокрема, тарифне законодавство, індіанське питання, питання громадських земель та низку інших, поступки і компроміси, на які він був змушений піти [16, 23–68]. Особливу увагу Вільсон приділяє історії банківської системи як важливого елементу економічної та фінансової стабільності країни [16, 69–92]. Він достатньо толерантно ставиться до рабства у Сполучених Штатах, трактуючи його з точки зору найпоширеніших у тогочасному американському суспільстві уявлень, як до необхідного, вимушеного зла. Він наполягає, що причинами Громадянської війни були не стільки економічні суперечності, скільки відмінність у політико-філософських поглядах Півночі і Півдня. Вудро Вільсон, фактично, виправдовує сегрегацію, вважаючи її цілком виправданою задля збереження расового миру в країні. Пізніше Вільсон також зазначав, говорячи про Громадянську війну, що Півдню абсолютно не було за що вибачатись [2, 9].

Проблемам рабства та історії США в період Громадянської війни і після, зокрема у діяльності президента Авраама Лінкольна, значна увага Вільсоном приділяється й у “Курсі американської історії” [15, 20–26].

Навіть, коли Вудро Вільсон аналізує період Громадянської війни, проблему рабства у США, період Реконструкції, який породив низку проблем, ми можемо простежити, що робить він це не стільки з точки зору історика і політолога, скільки крізь призму своїх тогочасних наукових зацікавлень, зокрема з точки зору можливостей, повноважень і обов’язків державної влади у згаданих історичних умовах. Наприкінці книги автор зауважує, що двадцяте століття буде мати одним із своїх головних завдань віднаходження Сполученими Штатами Америки свого місця на світовій арені [16, 356–357], що згодом він і намагався реалізувати, перебуваючи на посаді президента.

Своєрідним маніфестом історіографічної філософії В. Вільсона є есе “Суть справи” зі збірки “Просто література” [23]. Головним завдання історика, вважає він, є інтерпретація подій для “простої людини”, тлумачення фактів одночасно і в їх оригінальному контексті, й з погляду сучасності. Історик, пише В. Вільсон, повинен забути про все, що йому відомо поза тим, що було відомо людям, про епоху життя яких він пише [23, 183]. Головним змістом кожного історичного твору повинен бути симбіоз простого історіописання ключових подій, що відбуваються у житті суспільства і держави, і аналіз внутрішніх причин подій та явищ, виявлення їх істинних джерел і мотивів. При написанні національної історії головним завданням історика є реконструювати життя людей і вдаватися при цьому до максимального методологічного інструментарію [23, 179].

Історичні дослідження, за Вільсоном, мають також нести і певне моральне навантаження, мати дидактичний характер [23, 173–174]. На важливості моральної складової у житті й діяльності як кожної окремої людини, так і політика, і науковця він наполягає у своїх інших історико-філософських есе [20, 23, 42; 24; 22–23, 30–31]. Загалом, схильність до проповідування моральності у політиці, внутрішній і зовнішній, є однією з головних рис президента Вільсона, що істотно відрізнялася від ідей агресивного націоналізму Т. Рузвельта [3, 378], [5, 29–31]. “Мораліст, законник, раціоналіст, егоїст, переконаний кальвініст”, людина, яка вірила, що Провидіння зарезервувало для США особливе місце в історії, пише про нього знаний американський історик зовнішньої політики США, професор Алабамського університету Говард Джонс [6, 54].

Серед історичних досліджень Вудро Вільсона є і кілька біографічних, серед яких найпомітнішим вважається життєпис першого президента Сполучених Штатів [17]. Його життя представлено на широкому епічному тлі політичних подій XVIII ст. Біографія Джорджа Вашингтона, втім, була одним із найбільш критикованих у середовищі професійних істориків твором автора. Книга відверто грішила надмірною описовістю, посиленою акцентацією на політичній історії, невиправданою увагою до дрібних подій і деталей, тоді як важливі залишалися поза увагою.

Найграндіознішим історичним проектом Вудро Вільсона стала п'ятитомна “Історія американського народу”, вперше опублікована 1902 року [18]. Щедро ілюстрована, з картами, вона користувалася великим попитом у публіки. Праця охоплює великий історичний матеріал з часів до появи перших британських поселень і до кінця XIX ст. Автор завершує своє дослідження часом президентства Вільяма Маккінлі (1897–1901). “Історія” має досить популярний характер, містить багато неточностей. На відміну від читачів, історики-науковці не надто прихильно зустріли п'ятитомник, відзначаючи неретельний підхід до підбору і викладу матеріалу, брак історичного аналізу. Очевидно, що літературна цінність цієї праці Вільсона перевершує наукову.

Політичні погляди та ідеали В. Вільсона, в тому числі пов'язані з його реформами під час перебування на посаді президента США, найповніше і найширше висвітлені у книзі “Нова свобода”, що є збіркою його промов часу передвиборної кампанії 1912 року [19].

Автор намагався донести до слухачів і читачів важливість здійснюваної ним політики, наголошуючи на тому, що Сполучені Штати стоять на порозі створення цілком нового суспільства, мало у чому схожого з тим, яким воно було двадцять років тому. Це суспільство має бути організоване на абсолютно нових засадах, як економічних, так і політичних. І ці зміни повинні торкнутися переважної більшості американських громадян, причому уряд є лише інструментом для їх здійснення. У дусі “прогресизму”, розпочатого ще при Т. Рузвельті, Вільсон закликає зменшити роль великих корпорацій, що перетворили більшість працюючого населення на своїх слуг, причому слуг без права голосу і впливу на роботу самих корпорацій. Повноваження керувати бізнесом і долею більшості має лише мізерна купка громадян.

Сучасне становище окремої людини у США майбутній президент змальовує в песимістичних тонах, вказуючи, що раніше люди, хоч і змушені були співпрацювати з такими організаціями та інстанціями як сім'я, держава, церква, однак у повсякденному житті спілкувалися на індивідуальному рівні. Сьогодні ж, вказує він, життя кожного є знеособленим, драматизм його полягає у тому, що

взаємини відбуваються переважно на рівні “людина – фірма”, “людина – трест”, “людина – корпорація” [19, 3–7].

Сучасні умови життя є настільки складними, зазначає В. Вільсон, що вимагають нових підходів до економіки, політики, цілком нової філософії державної влади. Остання вимагає відходу від усталеного з часів Т. Джефферсона уявлення, що уряд тим кращий, чим він “урядує” менше. Соціальна політика повинна стати для нових урядів однією з пріоритетних [19, 19–22].

Вільсон проводить ретельний аналіз процесу прогресу американського суспільства. У що практично він мусить вилитися на кожному рівні влади і суспільства, як відобразитися у законодавстві країни? Очевидно, каже він, американці не можуть починати кардинальну перебудову свого суспільства без опори на найголовніші демократичні традиції, однак уряд і закони мусять бути достатньо гнучкими і відповідати вимогам часу. Вони повинні взяти на себе регулятивну функцію, покласти край сваволі монополій, забезпечити людям свободу, рівність умов і можливостей, вільну конкуренцію [19, 41–54].

Викладена в його передвиборних промовах концепція нового американського суспільства стала основою практичної діяльності В. Вільсона на посаді президента, перш за все, у сфері забезпечення свободи підприємництва, торгівлі, регулювання тарифів, банківської діяльності, робітничого законодавства, демократизації виборчого права.

Висновки. Підсумовуючи, мусимо констатувати, що наукові зацікавлення президента Вудро Вільсона стосувалися, головним чином, проблем політології, історії, та державного менеджменту. Серед основних ідей, висвітлених у його працях, особливо виокремлюється необхідність створення у Сполучених Штатах Америки збалансованої вертикалі влади, яка була б позбавлена перекосів і була б цілком підконтрольною народу, що в свою чергу збільшило б її відповідальність. У своїх наукових працях Вільсон виступає також прихильником соціальних реформ у дусі “прогресизму”, в якому можемо розгледіти зародження концепції “держави загального добробуту” з високим ступенем участі у регуляторній політиці.

Значний інтерес становлять праці В.Вільсона, присвячені безпосередньо історії США, його історико-філософські есеї, його бачення методологічної основи історичних досліджень.

Нарешті, практично крізь усі наукові праці Вудро Вільсона наскрізно проходить ідея особливої місії Сполучених Штатів у світі, їхнього покликання привнести у міжнародну політику елементи моральності, законності, свободи, демократії.

Науковий доробок президента В. Вільсона, з одного боку, займає значне місце в історіографії історії США, а з другого – має безумовну джерельну цінність як ілюстрація до процесу формування ідейних і політичних поглядів і переконань президента.

1. *Cook B.* Democracy and Administration: Woodrow Wilson's Ideas and the Challenges of Public Management / B. Cook. – Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2007. – 279 p.
2. *Ferrell R.H.* Presidential leadership: from Woodrow Wilson to Harry S. Truman / R.H. Ferrell. – Columbia, London: University of Missouri Press, 2006. – 168 p.
3. *Folly M.* Historical Dictionary of U.S. Diplomacy from World War I through World War II / M. Folly, N. Palmer. – Lanham, Toronto, Plymouth (UK): The Scarecrow Press, Inc., 2010. – 464 p.
4. *Freud S.* Woodrow Wilson: a psychological study / S. Freud, W.C. Bullitt. – New Brunswick, N.J.: Transaction Publishers, 1999. – 307 p.
5. *Ikenberry G.J.* The Crisis of American Foreign Policy: Wilsonianism in the Twenty-first Century / G.J. Ikenberry, T.J. Knock, A.-M. Slaughter, T. Smith. – Princeton and Oxford: Princeton University Press, 2009. – 157 p.
6. *Jones H.* Crucible of Power: a History of American Foreign Relations – from 1897 / H. Jones. – Lanham, Boulder, New York, Toronto, Plymouth (UK): Rowman and Littlefield Publishers, Inc., 2008. – 620 p.
7. *Maynard B.W.* Woodrow Wilson: Princeton to the presidency / B.W. Maynard. – New Haven: Yale University Press, 2008. – 392 p.
8. *Nugent W.* Progressivism: A Very Short Introduction / W. Nugent – New York: Oxford University Press, 2010. – 144 p.
9. *Pierce A.R.* Woodrow Wilson and Harry Truman: mission and power in American foreign policy / A.R. Pierce. – Westport (Conn.): Praeger, 2003. – 302 p.
10. *Rogal S.J.* From Pedagogue to President: Thomas Woodrow Wilson as Teacher-Scholar / S.J. Rogal // Presidential Studies Quarterly. – Vol. 24. – No 1. – Winter, 1994. – Pp. 49–56.

11. *Thompson J.A.* Woodrow Wilson (Profiles in power) / J.A. Thompson. – Harlow: Longman, 2002. – 265 p.
12. *Sklar M.J.* The United States as a Developing Country: Studies in U.S. History in the Progressive Era and the 1920 s. / M.J. Sklar. – New York: Cambridge University Press, 1992. – 238 p.
13. *White W.A.* Woodrow Wilson. The Man, his Times, and his Task / W.A. White. – Boston, New York: Houghton and Mifflin Co., The Riverside Press Cambridge, 1929. – 531 p.
14. *Wilson W.* Congressional Government. A Study in American Politics / W. Wilson. – Boston, New York: Houghton Mifflin Co., The Riverside Press Cambridge, 1885. 344 p.
15. *Wilson W.* The Course of American History. An Address Delivered at the Semi-Centennial Anniversary of the New Jersey Historical Society, Newark, N. J. May 16th, 1895. Paterson, N.J.: The Press Printing and Publishing Co., 1898. – 26 p.
16. *Wilson W.* Division and Reunion (1829–1909) / W. Wilson. – New York, London, Bombay, Calcutta: Longmans, Green and Co., 1912. – 389 p.
17. *Wilson W.* George Washington / W. Wilson. – New York, London: Harpers and Brothers, 1898. 333 p.
18. *Wilson W.* A History of the American People: In 5 vol. / W. Wilson. – New York, London: Harpers and Brothers, 1902.
19. *Wilson W.* The New Freedom: A Call for the Emancipation of the Generous Energies of a People / W. Wilson. – New York: Doubleday, Page and Co., 1913. – 294 p.
20. *Wilson W.* On Being Human / W. Wilson. – New York, London: Harpers and Brothers, 1916. – 55 p.
21. *Wilson W.* Princeton for the National's Service: An Address Delivered on Occasion of His Inauguration as President of Princeton University. 25.10.1902. Princeton. Printed. Not published. 1902. 41 p.
22. *Wilson W.* The State: Elements of Historical and Practical Politics: A Sketch of Institutional History and Administration / W. Wilson. – Boston, 1898. – 656 p.
23. *Wilson W.* The Truth of Matter / Mere Literature and Other Essays / W. Wilson. – Boston, New York: Houghton Mifflin Co., 1896. – P. 161–186.
24. *Wilson W.* When a Man Comes to Himself / W. Wilson. – New York, London: Harpers and Brothers, 1901. – 38 p.

Надійшла до редколегії 29.11.2010 р.

Рецензент: *Ю.В. Бураков*, кандидат історичних наук, доцент, Академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, м. Львів.

Пытлевая Л.Ю.

ТРАКТОВКА АМЕРИКАНСКОЙ ИСТОРИИ В НАУЧНЫХ ТРУДАХ ВУДРО ВИЛЬСОНА

Статья посвящена анализу научных трудов американского президента Вудро Вильсона. Исследуется трактовка им основных проблем американской истории. Анализируются взгляды Вильсона на внутреннюю и внешнюю политику США и их отображение в его монографиях и эссе. Изучается место творческого наследия президента В. Вильсона в американской историографии.

Ключевые слова: Вудро Вильсон, США, история, историография.

Pytlevana L.

THE INTERPRETATION OF AMERICAN HISTORY IN MONOGRAPHS AND ESSAYS BY WOODROW WILSON

The article is devoted to analyzing of the scientific writings by American president Woodrow Wilson. His interpretation of main problems of American history is explored. Wilson's views on USA internal and external policy and their reflection in his monographs and essay are analyzed. The Wilson's legacy place in American historiography is studied.

Key words: Woodrow Wilson, USA, history, historiography.